

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Скрипник Вікторія Віталіївна

ORCID ID: 0000-0003-1813-1749

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та банківської справи
Луганський національний університет імені Т. Шевченка, Україна

В сучасних реаліях стан інноваційного розвитку аграрного сектору економіки України обумовлений певним негативним впливом загальноекономічних проблем, які характеризують структурну неоднорідність галузі та домінування у ній виробництва продукції з низьким рівнем рентабельності. В результаті цього на сьогодні актуальними є стратегічні питання щодо введення в господарську діяльність інноваційних продуктів з врахуванням інтересів бізнесу й держави. Після впровадження в виробництво інноваційних продуктів обсяги нематеріальних активів у аграрних підприємствах не повинні перевищувати 2-2,5% загальної вартості активів, тоді як в країнах ЄС у середньому цей показник на рівні 40-50%.

Вихід аграрного сектору економіки з кризи та спрямування на шлях сталого інноваційного розвитку залежить від реалізації стратегічного комплексу заходів, які передбачають освоєння сучасних інноваційних технологій, максимальне їх використання в виробництві та перехід аграрної галузі в цілому на інноваційну модель розвитку. Але необхідно створити певні нормативно-правові, організаційні та соціально-економічних умови, що забезпечать ефективний процес відтворення, впровадження в виробництво досягнень НТП, сучасну організацію системи трансферу технологій, виробництва й реалізації нових видів конкурентоспроможної інноваційної продукції.

Державна політика відносно формування стратегічних напрямів інноваційного розвитку аграрної сфери реалізується через державні програми розвитку інноваційної діяльності, які комплексно охоплюють її складові – наука, створення й впровадження інновацій, навчання, підготовка і збереження кадрів, техніко-технологічне переоснащення виробництва, маркетингові дослідження в галузі інновацій та їх інформаційне забезпечення.

Розуміння змісту інноваційного розвитку аграрної галузі та сфер його забезпечення дозволяє перейти до обґрунтувань необхідності державного регулювання стратегічно важливих напрямів діяльності. При цьому важливим є використання терміну державного регулювання, що враховує дію ринкових механізмів [1].

Механізм державного регулювання інноваційного розвитку аграрного сектору економіки (МДРІРЕ) – це комплексна система, яка відображає способи застосування інструментів регулюючого впливу на сфери інноваційного розвитку аграрної сфери (рис. 1.) на основі взаємодії функціонуючих органів державної влади з недержавним сектором за допомогою створення інноваційної інфраструктури. В результаті проведено дослідження визначено, що суб'єктом МДРІРЕ виступатиме:

1) держава (Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, державні органи виконавчої влади різних рівнів, Національний банк України, Державний інноваційний фонд, Антимонопольний комітет України, Фонд розвитку інновацій, Національна академія аграрних наук України (НААНУ), Український інститут інтелектуальної власності («Укрпатент»), Державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ»));

2) недержавні суб'єкти регулювання (Асоціація «Інноваційний розвиток України», Асоціація інноваційних виробників України, Асоціація інноваційної та цифрової освіти, Українська асоціація бізнес-інкубаторів та інноваційних центрів, Асоціація «Інноваційні підприємства України», Національна науково-технологічна асоціація України, Асоціація AgTech Ukraine та інші об'єднання, союзи, асоціації);

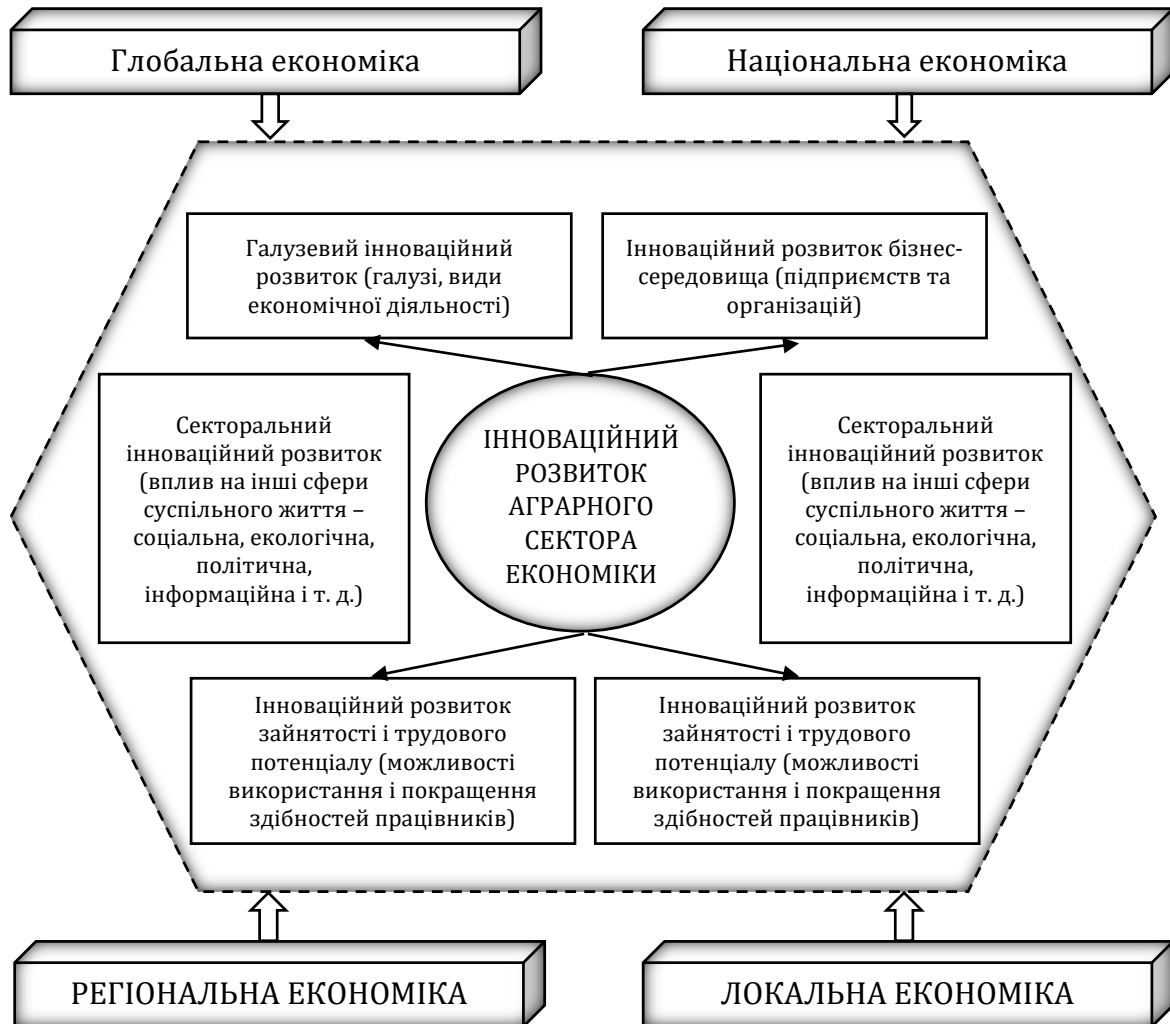

Рис. 1. Сфери забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектора економіки
Джерело: складено автором

3) міждержавні органи регулювання інноваційної діяльності;

4) безпосередньо суб'єкти інноваційної діяльності (інноваційні підприємства – інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо). А об'єктами МДРІРЕ виступають умови, процеси, зв'язки, відносини, структурні елементи кожної із сфер забезпечення інноваційного розвитку економіки.

Ефект від впровадження в практику такого механізму повинен бути спрямованим на досягнення стратегічної мети. На наш погляд, такою метою є інноваційний розвиток аграрного сектору, що забезпечує високий рівень якості життя населення та конкурентоспроможність країни в цілому в глобальному економічному просторі. Забезпечення високого рівня добробуту населення вказує на якість соціального аспекту наслідків інноваційного розвитку, а інтегральний показник конкурентоспроможності – характеризує економічний потенціал, надаючи країні (регіону) стратегічні переваги для залучення інвесторів.

Державна політика в сфері інноваційного розвитку аграрного сектору економіки поєднує в собі наукову та технологічну компоненти. Наукова політика націлена на виробництво наукових знань, технологічна відповідає за розвиток галузевих технологічних орієнтирів. Загалом, у наукових дослідженнях вчені виокремлюють методи державного регулювання інноваційного розвитку [2], які впливають на інноваційну діяльність аграрного сектору економіки та забезпечують створення сприятливого інноваційного клімату в країні в цілому.

Висновки. Отже, на сьогоднішній день тільки інноваційний тип розвитку аграрної сфери зокрема, та економіки в цілому спроможний забезпечити постійне зростання конкурентоспроможності країни. Але нестача інвестиційних ресурсів у галузі значно стримує використання досягнень інноваційного розвитку в практичній господарській діяльності підприємств. Все вищезазначене зумовлює необхідність визначення стратегічних пріоритетів інноваційного процесу на основі системи довгострокових і середньострокових напрямів діяльності з розробки та впровадження інноваційних технологій. По-перше це стосується радикального прискорення НТП і на цій основі – зниження собівартості виробництва сільськогосподарської продукції й продовольства, підвищення їх якісних характеристик, розширення товарного асортименту для задоволення попиту споживачів внутрішнього і зовнішнього ринків. Практична реалізація запропонованого напрямку має здійснюватися водночас із заходами щодо створення сприятливого інвестиційного клімату для розвитку малого й середнього бізнесу.

Запропоновано стратегічні напрями інноваційного розвитку аграрного сектору економіки

Стратегічно важливими напрямами інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки на три-п'ять років є:

- створення високоефективних сортів і гібридів сільськогосподарських культур та нових високопродуктивних порід тварин на основі новітніх технологій, а також впровадження їх в виробничу діяльність;

- впровадження енерго- і ресурсозберігаючих технологій, застосування ґрунтозахисних систем землеробства, технологій виробництва екологічно чистої продукції, моделей економічних відносин та інформаційних систем;

- застосування системи пільгового рефінансування комерційних банків у разі надання ними пільгових кредитів для впровадження інноваційних продуктів використання високотехнологічного устаткування, інформаційних баз даних щодо інвестиційних партнерів аграрного бізнесу на зовнішньому та внутрішньому ринках агропродовольчої продукції;

- створення пайових інвестиційних фондів для реалізації довгострокових інноваційних проектів в аграрній галузі;

- розширення форм кредитування інноваційних проектів здійсненням лізингових, факторингових та інших операцій.

Активізація інноваційного розвитку в аграрній сфері економіки сприятиме відновленню й нагромадженню капіталу, підвищенню ефективності та конкурентоспроможності виробництва агропродовольчої продукції.

Список використаних джерел:

1. Ходаківська О. В., Гнатенко І. А., Дяченко Т. О., Сабій І. М. Моделі підприємництва в умовах інноваційної економіки та економіки знань: управління ресурсами та витратами. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 15. С. 5–11.
2. Mykhailichenko M., Lozhachevska O., Smagin V., Krasnoshtan O., Zos-Kior, M., Hnatenko I. Competitive strategies of personnel management in business processes of agricultural enterprises focused on digitalization. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. 2021. № 43(3). P. 403-414.